

Archeologische prospectietechnieken

NBV themadag 'Bodem en Archeologie'

Reinier Ellenkamp
22-11-2019

Presentatie

- Even voorstellen
- Kader
 - Prospectie
 - AMZ
 - Prospectiemethoden
 - Mens en landschap
- Casus Maasdal
- Casus Lössgebied
- Conclusie

Voorstellen

- WUR 1998 – 2004
- Landinrichting -> Bodem
- Afstudeervak Centrale Zandlandschap (Peek & Jongmans)
- Afstudeervak Kenya (Stoorvogel)
- RAAP

Kader: prospectie

Archeologische prospectie:

- Zoeken naar archeologische resten in het landschap
- Of
- Zoeken naar gunstige voorwaarden in het landschap, op basis waarvan archeologische resten zijn te verwachten

Kader: AMZ

Archeologische monumentenzorg

- Bureauonderzoek
- Verkennend onderzoek
- Karterend onderzoek
- Waarderend onderzoek
- Definitief onderzoek (opgraving)

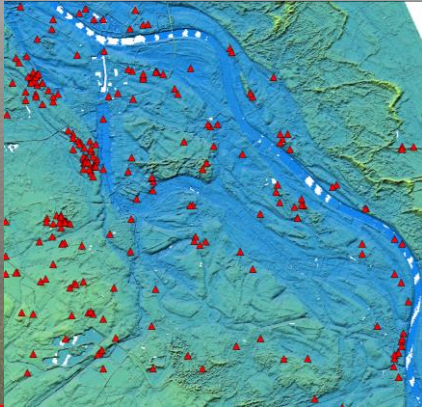
Kader: prospectie methoden

- Bronnen analyse
- Boren
- Oppervlaktekarteren
- Geofysica
- Proef/profielgaten

Kader: mens en landschap

- Gericht gebruik van het landschap
- Elke economische periode, andere eisen
 - Jager-verzamelaars: gradiënten
 - Landbouwers: vruchtbaar en hoog-droog
 - Staats: idem, maar ook: strategisch gelegen
- Landschap bepalend voor menselijk handelen

Casus Maasdal

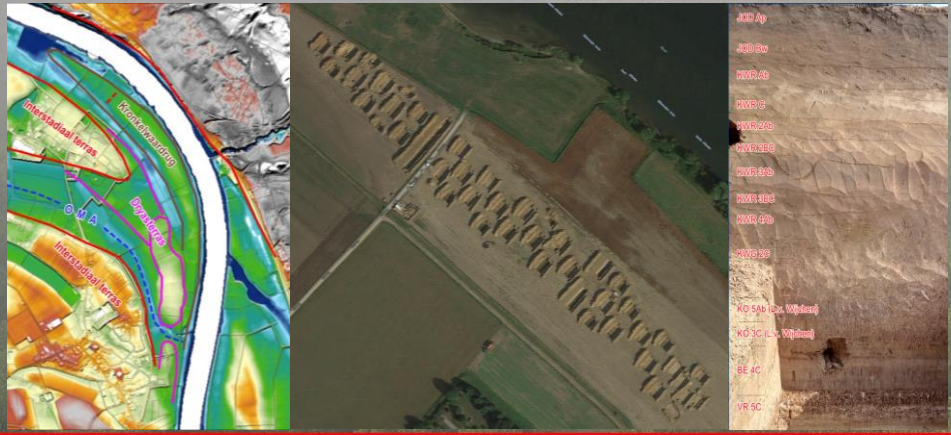
- IJstijd: vlechtende rivier
- Maasterrassen
 - Terrasruggen
 - Terrasgeulen
 - Rivierduinen
- Tussen-ijstijd: meanderende rivier
- Holocene dalbodem
 - Kronkelwaardruggen
 - Geulen
 - Oeverafzettingen

Casus Maasdal

Kronkelwaard Ooijen

- Waarderend onderzoek (RAAP/BAAC) op gelaagde kronkelwaardrug/oeuwerwal
- Sporen prehistorische landbouwers op verschillende niveaus
- Bewerkt vuursteen jager-verzamelaars op diepere niveaus

Casus Maasdal

Ooijen: grondsporen en vuursteenclusters op verschillende niveaus

Strategie?

Afstemmen op de aard en kenmerken van de archeologische resten

<- gelijke schaal ->

Casus Maasdal

Ooijen: grondsporen en vuursteenclusters op verschillende niveaus

Strategie?

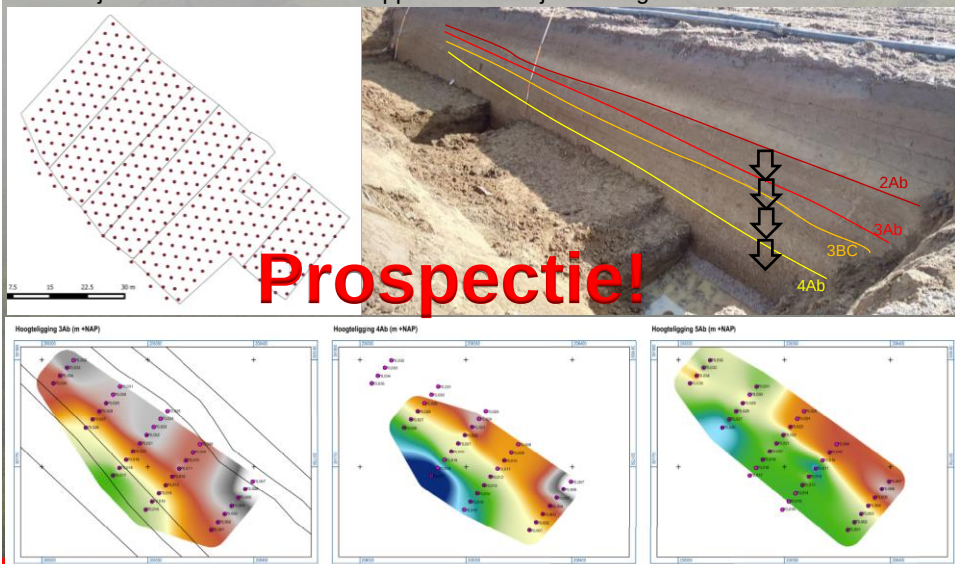
Afstemmen op de aard en kenmerken van de archeologische resten

- Opgravingsvlakken op verschillende niveaus
- Karterend boren
- Vakjes graven

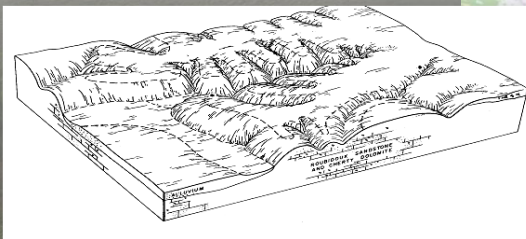
Casus Maasdal - verdieping

Ooijen: 3000 boormonsters koppelen aan de juiste laag

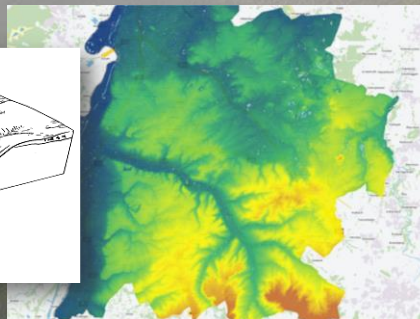

Casus Löss

- Gestapeld landschap
- Door opheffing versneden (erosie)

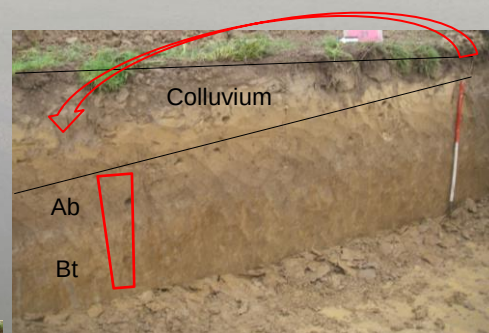
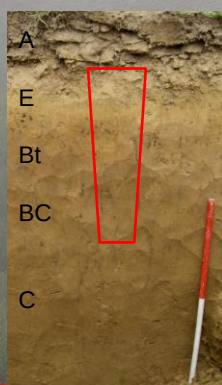

Löss
Maasgrind
Kalksteen (jong)
Kalksteen (oud)
Leisteen

Casus Löss

- Radebrikgronden (plateau)
- Bergbrik (hellingschouder)
- Vaaggronden
 - In situ (helling)
 - Colluviaal (hellingvoet)

Erosie sterke invloed op spoorgaafheid

Casus Löss

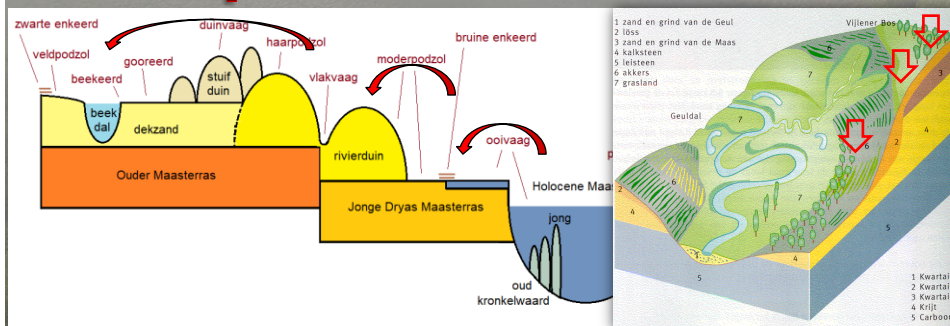
- Strategie op maat

Conclusie

- Casus Maasdalen: gelaagd en getrapt (terrassen)landschap met toenemende invloed van de Maas.
 - Inzicht in geomorfogenese bepaalt de archeologische potentie.
- Casus löss: erosie en sedimentatie beïnvloeden het landschap
 - Inzicht in landschap (en gaafheid) geeft mogelijkheid tot prospectie op maat

Prospecteren is een vak!

Vragen?

